Городський театр.

Дирекція С. Б. БРИКІНА.

Сьогодня, 10-го сент. **„Демонъ“**. Беруть участь: д-ки: Воронець, Пушечнікова, Пащенка, д. д. Оріщкевич, Максаков, Тахонов, Прібильський, Вацковський. Початок о $7^1/_2$ веч. Завтра, 11-го сент., при участі: д-ки Шміц, д. д. Кармелина і Тахонов — **„Травіата“**. В суб., 12-го сент.,— **„Пиковая дама“**. 13 і 14 вистав не буде. Вятор., 15-го сент.,— **„Русалка“**. Сер., 16-го сент.,— **„Евгеній Онѣгинъ“**. Скоро має бути виставлена в 1-й раз з нових нов. обставок **„Хованщина“** народня музикальна драма на 5 д. Мусика Мусоргського. Квитки на всі оповіщені вистави продаються в касі театру щодня від 10-ти г. ранку до 2-х г. дн. і від 5 год. веч. до кінця вистави.

Театр „СОЛОВЦОВ“

Дирекція І. Е. Дуван-Торцова.

Сьогодня ціни звичайні, для передпл. газ. „Кіевск. Вѣстн“, змешн.

„АНАТОЛЬ“

діалоги Арт. Шнітцлера. Карт. 1, Роковой вопрос; карт. 2, Эпизодъ, карт. 3, Прощальный ужинъ; карт. 4, Агонія; карт. 5, Утро передъ свободой. Постановка Н. А. Попова. Поч. о 8 г. веч. Ціни місц. звичайні. Квитки продаються. П'ятн., 11-го сент., і-ша **загальна доступна вистава** в 28-й раз **„Дни нашей жизни“** (Любовь студента) на 4 д. Суб., 12-го, перша вистава п'єси П. Гнедіча. **„Холопы“** семейная хрон. Кн. Плавнудзових на 5 д. **Нед. 13 і Понед. 14-го сент., вистав не буде**. Чергова равійша вистава-лекція в неділю, 20 сент., Лектор І. М. Стешенко **„Мѣщане“**, сц. в дом. Безсеменова на 4 д. М. Горького.

Театр „СОЛОВЦОВ“

Дирекція І. Е. Дуван-Торцова.

Субота, 12-го сентября, перша вистава п'єси П. Гнедича

ХОЛОПИ

сем. хрон. на 5 д. з життя князів Плавнутинських-Плавнудзових.

Вся нова обстанова. Декорації художн. В. Н. Сорохтіна (Моск. худож. т.) М. М. Ограновича та І. Т. Фрейліб. Постановка Н. А. Попова. Початок о 8 г. веч. Ціни місц. звичайні. Квитки продаються. 1-996-1

Скоро вийде з друку девята книжка журналу:

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСТНИКА“

ЗМІСТ:

В. Винниченко: Зна;—**П. Капелгородський**: Вечером;—**Ол. Грушевський**: Поетична творчість П. Куліша (далі буде);—**Андрій Крушельницький**: Зневіра (докінчення);—**Т. Чедарис**: Нічого не було...;—**Василь Панейко**: Цікавість в ході культури: Історична часть, Історична будова свідомости, Механізм культурного розвитку;—**Михайло Жук**: Вона;—**Корн. Заніевський**: Для тебе...;—**Ю. Будяк**: Записки учителя (далі);—**Кнут Гамсун**: Пан, перев. Л. Пахаревський (докінчення);—**М. Біліцевський**: Порівнання з сфери народнього мистецтва;—З білоруських поетів: **Максим Б—вич**: Над могилою. Прийде весна! **Янко Купала**: Сон брате. Вільха—Переклав **М. Шаповал**;—**Микола Залізняк**: Популярна література Галицької України в 1908 р.; **Анатоль Франс**: Острів Пінгвінів, пер. Н. Романович (докінчення);—**М. Гехтер**: Причинок до психольоґії 1905 р.;—**Мих. Грушевський**: Реальна політика на галицькім грунті;—**Е. Лепельдер**: Французькі сінґваліста;—**Бібліоґрафія**. Книжки, надіслані до редакції. Зміст XLVII тому Л.-П. Вісника. Зміст X кн. Л.-П. Вісника. Хронікальна. Оголошення.

Редакція і головна контора: Київ, Вел.-Володимирська, № 28.

ПЕРЕДПЛАТА НА ВИДАННЯ КИЇВСЬКЕ:

на рік **8** руб.; для незаможних учнів, студентів, сільських учителів, низших служащих, робітників і селян **7** руб., але тільки коли вони передплачують журнал просто з контори.

На пів року **4** руб. **50** коп.

Передплату можна прислати також по одному рублю на перше число кожного місяця, кому трудно прислати більше відразу. Книгарям і всяким посередникам від передплати $5^0/_0$, але тільки в тім разі, коли передплата виплачується повна (8 руб.) і вся відразу.

Повні комплекти за 1907 р. і за попередні роки продаються по 8 руб.

Видавець М. Грушевський. 00-572-4 Редактор С. Веселовський

Д-р Черняк В. Житомір., 16. Прийом 9—12 та 5—8 жінки 1—2. Прачні (віф.), вен., венерол. (спец. гоїв. знужень), пол. розст. Усі спец. методи гоїв. Є ліжка в окр. поменк. 150-322-163

Обережно собі вибіраймо приятелів.

В ч. 192 своєї газети ми дали були місце на листа д.л. Богацького, Олесеві та Шаповалові з приводу їхньої участи в польсько-українському збірникові, не сподіваючись, що з коротенької та цілком фактичної заяви поіменованих письменників виросте ціла дискусія з досить прикрими і, правду сказавши, публіці мало цікавими подробицями. Тимчасом сталось як-раз так, бо давши місце одній стороні, ми вже не могли одмовити й другій—і от тепер маємо цілу картину однієї з останніх спроб польсько-українського порозуміння.

І треба правду сказати—сумна ця картина. Але скоро вже вона розгорнулась перед нами, то ми не маємо права заплющати на неї очі, а повинні взяти з неї хоч науку на осторогу дальшим працьовникам на ниві польсько-українського порозуміння. Межинародне порозуміння та запровадження добросусідських стосунків—річ це такої великої ваги, що кожна помилка, не кажучи вже про нерозясність в умовах згоди, або якісь задні думки, може тут мати дуже прикрі наслідки, віддаляючи змогу справжнього порозуміння і твердої згоди. На зроблені помилки можуть посилатись в дальших спробах, вони можуть стати гальмом для порозуміння і путами на руках, що простягатимуться колись для обопільної згоди. Отже лишаючи на боці всі дріб'язкові перекори та особисті зачіпки, яких—на жаль—не бракує в листах з обох боків, попробуємо розглянути справу з погляду її громадської ваги. Разом видко стане, чому ця спроба порозуміння не тільки до порозуміння не довела, а дала хіба досить матеріялу до скандала, в літературних кругах не зовсім звичайного.

Обидві сторони—гурток українських письменників з редакцією „Української Хати“ з одного боку та редакція польсько-українського збірника в особах д.д. Михальського й Ліґольского з другого — силкуються принизити недавнього спільника, обидві силкуються виставити власну правдивість і обвинуватити супротивника. Ми кращі, каже редакція „Української Хати“; ми кращі—відповідає редакція „Літературного Річника українських і польських авторів“, і це зрозуміло, що кожній стороні хочеться кращою вийти. Але що може сказати сторонна людина, яка об'єктивно розглянє цю справу? Вважаючи на осіб, що заманіфестували таким скандальним способом українсько-польську згоду та на способи єднання, така людина скаже хіба, що обоє кращі або обоє гірші—то б то обидві сторони однаково винні в тому, що сталось. З обох боків справа була так поставлена, що нічим иншим, окрім скандала, й не могла вона скінчитись.

Редакцію „Літературного Річника“ репрезентовано особами д.д. Михальського та Ліґольского. Чи мали вони допустити до редакції когось із українців, чи не мали—це питання цікаве тільки для сторін; далеко важніше, хто ж вони сами, оті ініціятори польсько-українського єднання? Д. Ліґольского ми знаємо тільки за співробітника консервативної „Gazet przyszłości“ та инших такого ж штибу органів; з українського погляду особа це, нехай так—нейтральна. Зате надто виразна з цього погляду особа його товариша і, як з листів видко, мабуть і головного керовника всієї справи, д. Михальського. Кілька місяців тому вийшла в Київі його книжечка „Moja Ukraina“ „досить, поперховий і дитячий перегір українського письменства з 70-х років до останніх часів,—але цікавий надто кінець цієї більш претенційної, ніж корисної книжечки. Тут автор, йдучи слідком за всякими вигадками вшехпольскої та „истинно-русской“ преси про ролю пруських марок в українському рухові, робить ні з сього, ні з того ніскі досить неясні і фактичного боку, зате з пріпіліпільного цілком недвозначні натяканя „o ponownym wybuchy przyjaźni przywódców ukraińskich ku „odwiecznemu wrogowi Słowiańszczyzny“... І ой не встигла ще добре друкарська фарба обсохнути на цих рядках, як д. Михальський іде з братерськими обіймами до тих самих „przywódców ukraińskich“, на яких тільки що кидав свої недвозначні брудні натяки... Ну, як же не „кращий“ д. Михальський.

Що ж роблять ті українці, до яких обернувся д. Михальський,—в данному разі редакція „Української Хати“? Вона може переконала д. Михальського, що він в кращому разі помилився, чи може примусила його публично взяти назад свої слова й зректися їх? Ні, вони поставили на порядок контру: асигнувала підписи д.д. Михальського та Ліґольского, вбачаючи в них „поступових (?!) польських письменників“ і тим притягла до їхньої справи й таких людей, яким може було невідоме дійсне обличчя цих добродіїв. Та, може ж, і сама редакція „Української Хати“ їх не знала? Не кажучи про те, що вона мусіла знати людей, з якими обіраються співробітничати українсько-польську згоду, факти показують, що вона таки й знала і знала добре. В ч. 6-му „Української Хати“ надруковано статейку про згадану книжечку д. Михальського і тут про його загальну позицію в українському питанні сказано буквально ось що: „такі вихватки зрозумілі в устах *книжковоі* *спиняющої маєсти*, а віт ви в сфері політичної боротьби, а не в безсторонньому огляді літератури“ (стор. 332). І проте цьому ж таки „істинно-польському шовинистові“ редакція „Української Хати“ не одмовилась дати свою печатку... Ну, як же не „краща“ редакція „Української Хати“?

Отже маємо таку ситуацію: людина з братерськими обіймами йде до тих людей, яких попру називала ненависними, а ті останні, уважаючи першу за „істинно-польського шовиніста“, залюбки кидаються в ті обійми. І все це під прапором „поступовости“ робиться... Очевидно, ні одна сторона не поважала другу, не єдналась щиро, а таїла про себе якісь сторонні думки та рахунки, що нічого спільного не мали з єднанням. Ніякого, отже, духом людей з двох націй. Що ж дивуватись, що така спілка зараз же розвалилась, скоро дмухнув на неї легесенький вітрець якогось маленького непорозуміння, до того ж зовсім і принципіяльного. Бо як би обидві сторони на принципи вважали, то ні д. Михальський до „Української Хати“ не пішов би, ні „Українська Хата“ д. Михальського до „Річника“ і відкі спроби польсько-українського порозуміння в данній формі ми не мали б. Зате не мали б і тієї сумної картини, що вийшла в результаті цієї спроби. „Яке їхало, таке здибало“, кажучи по-українському, або „wart pałac Paca, a Pac pałaca“, кажучи по-польському, або „оба лучше“, кажучи по-російському—ось яку мораль можна витягти безпосередно з цієї цілої історії. Польський палац д. Михальського кидав зо зросту прийшовся українському Пацові, що згодився піти в той палац, і український Пац з „Української Хати“ цілком до міри палацові, що збудував д. Михальський своїм „Літературним Річником“. От тільки тих із кращих шкода, що, не знаючи справи, а тільки по рекомендації „Української Хати“, до палацу д. Михальського втрапили...

Цей випадковий епізод становить перед нами проблему загальної ваги: з якою обережністю, з якою дбайливістю треба нам вибірати приятелів серед чужих національно елементів. Видима річ, що таких приятелів ми можемо шукати тільки серед ідейно близьких до нас елементів, до того ж елементів політично вихованих і чесних. Не можемо ми покладатись на такі елементи, які сами плутаються в своїй спинаті до нас, і навіть в загальних політичних поглядах, инакше бо рискуємо натрапити на таку компанію, од якої хоч поли рік та тікай. Приклад українських письменників, з яких одні сами з доброї волі пішли, а других затягнено до товариства дуже непевних польських „українофілів“ нехай буде нам наукою та осторогою на майбутні часи. І тим дивніша ця пригода, що як-раз тепер серед польського громадянства на Україні виробилась течія, з якою ми можемо багато спільної роботи робити. Маємо на думці той напрям, який репрезентує собою „Przegląd Krajowy“, цей з польського боку дійсно серйозний і поважний спільник, що вже практично налагодив ту саму справу, до якої з таким тріском взялися були дієві особи цього неприємного епізоду з обіданням у польсько-українському збірнику.

Цікавий спосіб політичної аґітації.

(Лист з Анґлії)

Анґлія переживає дуже критичний момент—одинаково, як в своєму внутрішньому, міжнародному житті, так і в своєму внутрішньому, домашньому. Це один з тих моментів, які ставлять на пробу усі національні сили, і які кінчаються або глибоким і довгим занепадом, або ще вищим піднесенням, новим зміцненням усіх духовних і матеріяльних сил. Особливо цікаво слідкувати за цим надзвичайно інтересним моментом через те, що відбувається він у такого національного велетня, як Анґлія, широкі плечі котрого, разом з не менше могутніми спинами небагатьох инших національних орґанізмів, винесли на собі усю вагу тієї европейської цівілізації, що стала брілянтовою діадемою людськости.

І справді, величня картина розвертається перед нашими очима. Картина боротьби, картина розгойдування псіхологичних стихій громадського орґанізму, увити ж в образі шторма—страшно. Анґлія, що піклуванням багатьох поколінь зібрала під своєю властю несчисленні багацтва і землі, і виросла у владарку моря, раптом опинилася тоді, коли в неї немен могутнім суходольним велетнем—німцем. З велетнем аґресивним, зважливим, який плекає в своїх грудях великі завойовницькі амбіції. Анґлії загубити своє багацтва і підвладні землі, це значить загубити матеріяльну підвалину свого сучасного життя Але війна могла б значити і втрученя в торговлю Анґлії. Цього не сміє подумати ні один анґлієць і він краще віддасть всі свої пожитки на „дредноат“. Він це зробить навіть бувши соціялістом, і доказом цього може бути аґітація за будованя дредноатів, яку недавно ще вела соціялістична газета „Clarion“.

Але анґлійці розумна нація, і величезне число навіть багатих чесних її розуміють, що народ справді страшний буває тільки тоді, коли в ньому ужий і всередині. Звідци—одночасна з колосальним напруженням надвірньої роботи, велетенська хвиля внутрішніх реформ.

Ми хочемо тут спинити увагу читача на одній малюсінькій риочці, випадково виконеній з цього внутрішнього Sturm und Drang'а, бо не в ворота розмірів, як нам ще, цей спосіб можна було б вмістити хоч найпозерховіший начерк того піднесення, що тепер панує в Анґлії.

Одним з важніших реальних питань, навколо яких обертається тепер внутрішня енерґія боротьби—є демократичний бюджет Ллоера Джорджа, що намагається нагнути під державну кормиду вишекні шиї земельних арістократів. Боротьба з обох боків ось уже три місяці ведеться з неослабною енерґією, і число прихильників бюджету безперестанно зростає, тим часом, як число його противників падає. Але цей процес відбувається не так швидко, щоб дати рішучу перевагу—в одну хвилю,—прихильникам бюджету. Одначе час не стоїть, справа затягається, енерґія борців обіцяє вступають в зеніта. Лорди і всі прибічники великої земельної власности із затягання часу роблять свою полі-